

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**ПРОГРАМА
ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ
для вступників на освітньо-наукову програму
«Публічне управління та адміністрування»
підготовки фахівців PhD доктор філософії зі спеціальності
D4 «Публічне управління та адміністрування»**

Голова комісії, гарант освітньо-наукової
програми

_____ /Анна ДЕРГАЧ/

Київ – 2026

Передмова

Прийом на навчання до аспірантури здійснюється відповідно до Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого [Постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 року № 261](#) (в редакції [Постанови Кабінету Міністрів України від 19.05.2023 року № 502](#)); відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти, затвердженого [Постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266](#) (в редакції [Постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2024 року № 1021](#)), зокрема з урахуванням наказу Міністерства освіти і науки України [«Про особливості запровадження змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2024 року № 1021»](#), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 грудня 2024 року за № 1833/43178 та відповідно до [Правил прийому на навчання до аспірантури Національного університету біоресурсів і природокористування України в 2025 році](#).

Вступний іспит зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування» складається письмово за білетами, що розроблені на основі програми для вступників до аспірантури. Кожен білет містить п'ятдесят тестових питань різної складності. Мета програми вступного іспиту полягає у тому, щоб виявити і оцінити рівень знань вступників до аспірантури відповідно до вимог.

До основних завдань програми належать:

- оцінка науково-теоретичної підготовки вступника;
- визначення рівня практичної фахової підготовки вступника;
- виявлення навичок вступника застосовувати теоретичні знання в процесі вирішення актуальних питань публічного управління та адміністрування.

До програми включено найбільш теоретично та практично значущий навчальний матеріал, який структуровано за трьома розділами: Сутність та напрями галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право» спеціальності D4 «Публічне управління та адміністрування». Методологічні принципи публічного управління, «Інститути публічного управління, їх функції та механізми публічного управління та адміністрування», «Організація публічного управління та адміністрування в політичній, економічній, соціальній сферах».

Критерії оцінювання знань вступників

Вступне випробування проводиться у письмовій формі.

Вступне випробування включає 50 тестових питань з дисциплін фахового спрямування із можливістю набрати максимально 200 балів:

- 30 питань з однією правильною відповіддю (2 бали за кожне питання);
- 15 питань з декількома правильними відповідями (6 балів за кожне питання);
- 5 відкритих питань, наприклад, «доповніть твердження...», «встановіть відповідність між...», «встановіть логічну послідовність...» тощо (10 балів за кожне питання).

Виконання екзаменаційного завдання має носити виключно самостійний характер.

Оцінювання знань вступників, які складають іспит, здійснюється за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

РОЗДІЛ 1

Сутність та напрями галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право» спеціальності D4 «Публічне управління та адміністрування».

Методологічні принципи публічного управління

Основні підходи до розуміння публічного управління та адміністрування та його еволюція. Предметна сфера публічного управління та адміністрування. Методологічна основа. Співвідношення управління та адміністрування. Формування та розвиток теорій управління суспільством і країною. Концепція раціонального вибору та «новий менеджеризм». Публічне управління та адміністрування в контексті неокласичної теорії. Публічне та адміністрування і людина, колектив, суспільство. Громадянське суспільство як суб'єкт формування цілей публічного управління та адміністрування. Публічна влада та публічне адміністрування. Публічне управління та адміністрування й муніципальна влада. Сфери управління та компетенції місцевого самоврядування. Публічне управління та адміністрування в соціальній сфері. Публічне управління та адміністрування й ринкова економіка. Корпоративна влада й публічне управління та адміністрування в добровільних об'єднаннях громадян.

Системні методологічні принципи публічного управління. Принципи, що регулюють управління як соціально-економічний процес. Етапи процесу розробки і прийняття управлінських рішень. Реалізація та контроль виконання управлінських рішень. Організаційні методи, процедури та умови виконання прийнятих рішень. Організація процесів виконання рішень: ресурсне забезпечення на стратегічному та тактичному рівнях. Зміст, функції та види контролю. Інструменти і характеристики ефективного контролю реалізації управлінських рішень. Сутність і види відповідальності керівників за прийняті рішення. Методи і способи розробки управлінських рішень в умовах невизначеності і ризику. Сутність ризику і невизначеності. Поняття оптимального і раціонального управлінського рішення. Типи завдань прийняття рішень відповідно до типу ситуації: в умовах визначеності, невизначеності, ризику, конфлікту. Поняття методу розробки та прийняття рішення. Поняття та класифікація методів розробки та прийняття рішень за типом умов, етапом процесом розробки і прийняття, сферою діяльності особи, що приймає рішення. Методи, які застосовуються на етапі вибору, реалізації рішення та оцінки результату. Соціально-психологічні чинники прийняття управлінських рішень. Роль людського фактора в процесі розробки управлінського рішення. Використання влади та її впливу при прийнятті управлінських рішень. Індивідуальні якості керівника і стиль керівництва в процесі прийняття рішення. Особливості і методи прийняття рішень в сфері стратегічного управління. Особливості і методи прийняття рішень у сфері управління персоналом.

РОЗДІЛ 2

Інститути публічного управління, їх функції та механізми публічного управління та адміністрування

Вироблення публічної політики. Публічна політика як процес прийняття політичних рішень. Зв'язок публічної політики і публічного управління. Органи публічної влади як основні суб'єкти вироблення публічної політики. Місце та роль груп інтересів у публічній політиці. Роль інститутів громадянського суспільства у виробленні публічної політики. Лідерство та цінності у формуванні політики. Роль бізнесу у виробленні публічної політики. Аналіз публічної політики. Методи збирання інформації та оцінювання публічної політики. Конфлікт інтересів в публічній політиці та управлінні. Кризи в публічному управлінні. Влада як засіб публічного управління. Механізм взаємодії влади та управління. Співвідношення публічної та державної влади. Політичні процеси і технології. Законодавча влада в управлінні справами суспільства і держави. Верховна Рада України: поняття, функції, повноваження, структура. Депутати всіх рівнів: вибори, порядок обрання, каденція. Структура, повноваження та порядок діяльності (регламент) Верховної Ради України. Форми парламентського контролю. Механізми парламентської діяльності. Парламентський контроль: сутність, значимість, механізми та форми реалізації. Взаємодія Верховної Ради України з інститутами громадянського суспільства.

Виконавча влада: структура, рівні та їх повноваження. Конституційні засади формування структури виконавчої влади. Центральні органи виконавчої влади: поняття, особливості, система, вплив, делегування повноважень. Структура органів центральної виконавчої влади. Територіальні органи центральних органів виконавчої влади. Концепції децентралізації. Адміністративно-територіальна реформа. Деретуляція надання послуг. Взаємозв'язок і відмінність державного та публічного управління. Унітаризм, федералізм, конфедералізм. Особливості унітарного устрою України. Правова держава та основи політичної демократії. Сталий розвиток. Стратегія сталого розвитку. Регіональна політика: сутність, цілі, структура, принципи. Регіональне публічне управління. Багаторівневе управління територіями. Механізми державного регулювання соціально-економічного розвитку регіону. Програмно-цільовий підхід до вирішення проблем розвитку регіонів. Система планування розвитку територій. Загальні засади організації місцевого самоврядування. Базові одиниці адміністративно-територіального устрою в Україні. Посадові особи місцевого самоврядування. Органи самоорганізації населення. Гарантії та захист прав місцевого самоврядування. Комунальна власність як матеріальна основа місцевого самоврядування. Поняття правової держави та правового регулювання публічно-управлінських явищ. Метод правового регулювання. Інститут глави держави. Конституційний статус, порядок виборів та вступу на посаду президента. Повноваження та функції глави держави в парламентсько-президентській та президентсько-парламентській формі правління. Поняття «закономірність» і «закон». Залежність управління конкретним суспільством від закономірностей

розвитку світу та світової цивілізації. Багатоманіття управляючих впливів. Участь населення, груп інтересів і громадян у публічному управлінні, підвищенні його результативності, ефективності і відповідальності.

Механізми державного управління: сутність, поняття, категорії, принципи, методи, система. Політичний, економічний, організаційний, правовий, мотиваційний та інші види механізмів державного управління. Механізми взаємодії держави та громадянського суспільства.

Поняття громадянського суспільства і його витоки. Теорії та моделі громадянського суспільства. Моделі громадянського суспільства. Суб'єкти таумови функціонування громадянського суспільства. Громадянська стійкість. Громадянська компетентність. Українська національна ідентичність.

Державні механізми структурних зрушень і контроль за їх реалізацією. Управління інвестиційним процесом на макро- та мікрорівнях. Соціально-економічна й екологічна ефективність інвестиційної політики. Пріоритетні напрями науково-технічної політики та проблеми утвердження інноваційної моделі економічного розвитку. Роль держави у забезпеченні сталого економічного розвитку. Механізм антикризового розвитку. Антиінфляційна політика держави.

Проектний підхід в публічному управлінні. Основні засади застосування проектного підходу в публічному управлінні. Основи технології розроблення проектів у сфері публічного управління. Організація виконання державних проектів і програм. Проектний підхід в управлінні розвитком територій, регіонів, міст.

РОЗДІЛ 3

Організація публічного управління та адміністрування в політичній, економічній та соціальній сферах

Організація публічного управління та адміністрування в політичній, економічній, соціальній сферах. Управління суспільством. Застосування принципів публічного управління та адміністрування. Публічне управління та адміністрування як процес вироблення, ухвалення та виконання управлінських рішень. Нормативно-правове забезпечення цілей публічного управління та адміністрування. Система надання соціальних послуг. Уповноважені органи системи надання соціальних послуг. Основні цілі надання соціальних послуг.

Нові тенденції в системі публічного управління та адміністрування. Національна безпека. Основні напрями національної безпеки. Структура механізму та органів публічного управління та адміністрування. Територіально-адміністративний аспект публічного управління та адміністрування. Методи публічного управління та адміністрування. Чинники запобігання проявів корупції. Основи національного спротиву. Підготовка громадян до національного спротиву. Територіальна оборона як система загальнодержавних заходів з метою протидії загрозам та захисту населення від надзвичайних ситуацій.

Поняття результативності та ефективності публічного управління та адміністрування. Чинники результативності та ефективності публічного управління та адміністрування. Критерії результативності та ефективності публічного управління та адміністрування. Чинники підвищення ефективності публічного управління та адміністрування.

Цифровізація у сфері публічного управління та адміністрування.

Європейська інтеграція. Євроатлантична інтеграція. Стратегічні документи на рівні держави, регіону та територіальної громади. Участь стейкхолдерів у стратегічному плануванні.

Орієнтовні приклади тестових завдань

Питання 1 – 30: у бланку відповідей впишіть одну правильну відповідь (2 бали за кожне питання):

Питання 1. У чому полягає функція електронного урядування?

- а) у злитті колективного інтелекту людей зі штучним інтелектом;
- б) в організації взаємодії органів влади з суспільством у інформаційно-комунікаційній формі;
- в) у виробленні правил та норм поведінки людей у відносинах одне з одним, із суспільством і державою;
- г) у здатності вироблення колективного рішення більш ефективного, ніж найкраще з індивідуальних рішень.

Питання 31 – 45: у бланку відповідей впишіть декілька правильних відповідей (6 балів за кожне питання):

Питання 31. Ідея реформ New Public Management (NPM) полягає у:

- а) підвищенні інноваційної спрямованості системи державного управління;
- б) подоланні негативних сторін традиційної бюрократії;
- в) організація управління повинна ґрунтуватися на системі чітко визначених правил поведінки суб'єктів управління, обов'язків, компетенції працівників, регламентації їх праці аж до докладного опису окремих управлінських операцій;
- г) скорочення витрат на утримання державного апарату та приведення його у відповідність до вимог ринкової ефективності.

Питання 46 – 50: у бланку відповідей впишіть правильну відповідь (10 балів за кожне питання):

Питання 46. Доповніть твердження вписавши слово у відповідному відмінку:

Особливі способи або системи способів, що застосовуються в публічному управлінні для вирішення визначених завдань і досягнення поставлених цілей та розробляються на основі знання певних принципів і законів його функціонування й розвитку називаються _____ публічного управління.

Список рекомендованих джерел

1. Воляк Л.Р., Негода Ю.В., Долженко І.І., Клименко М.В. Дослідження європейської практики використання податкових механізмів стимулювання інвестицій у інноваційну діяльність. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 20. С. 92–102. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.21.92>.
2. Грищенко І. М., Алексеєва К. А. Удосконалення процесу інформаційної відкритості органів публічної влади шляхом практичної реалізації концепції електронного урядування. *Науковий вісник: Державне управління*. № 3(5). 2020. С. 9-22. DOI: [https://doi.org/10.32689/2618-0065-2020-3\(5\)](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2020-3(5)).
3. Дергач А.В. Державно-приватне партнерство як інструмент залучення інвестицій для відновлення та розвитку об'єктів інфраструктури територіальних громад. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2024. № 4. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.4.13>
4. Дергач А.В. Залучення громадськості до процесів відбудови інфраструктури та розвитку економічного потенціалу територій в умовах воєнного стану. *Інвестиції: практика і досвід*. 2024. № 8. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.8.224>
5. Дергач А. Міграційні процеси в Україні: особливості формування механізмів державного управління: монографія. Львів: ФОП Дергач О.І., 2019. 231 с.
6. Дегтяр А. О., Дегтяр О. А., Калашнікова Х. І., Гнатенко М. К. Публічне управління та адміністрування : навч. посіб. Харків : НАУ «ХАІ», 2021. 128 с.
7. Долженков О. О. Публічне управління та адміністрування: вступ до спеціальності : навч. посіб. Одеса : Видавець Букаєв В. В., 2019. 190 с.
8. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. Київ : НАДУ, 2010. 820 с.
9. Методологія публічного управління : навчальний посібник / уклад. І. В. Шпекторенко. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. 113 с.
10. Місцеве самоврядування : підручник / за ред. В. М. Вакуленка, Ю. Ф. Дехтяренка, В. С. Куйбіди, І. М. Грищенко. Київ : НАДУ, 2019. 672 с.
11. Негода Ю.В. Роль місцевих бюджетів у фінансуванні повоєнного відновлення комунальної сфери. *Економіка і суспільство*. 2022. № 43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-59>
12. Негода, Ю., & Олійник, Л. (2025). Особливості формування бюджетів територіальних громад у воєнний період. *Економіка та суспільство*, (76). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-60>
13. Негода Ю.В., Пижук Р.П. Модернізація державного фінансового контролю. *Ефективна економіка*. 2025. № 6. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.6.26%20>
14. Негода Ю.В., Ткачук В.А., Біляк Ю.В., Модернізація державного регулювання рибного господарства в контексті забезпечення

конкурентоспроможності аквакультури України. *Ефективна економіка*. 2023. № 9. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.9.7>

15. Основи публічного адміністрування : навч. посіб. / Ю. П. Битяк, Н. П. Матюхіна, М. С. Ковтун та ін. ; за заг. ред. Н. П. Матюхіної. Вид. 2-ге, допов. та перероб. Харків : Право, 2021. 238 с.

16. Основи публічного управління та адміністрування : навч. посіб. для здобувачів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» / П. С. Покатаєв, М. А. Латинін, С. В. Степаненко, Г. П. Пасемко, О. М. Таран. Харків : ТОВ «Оберіг», 2024. 240 с.

17. Практикум з публічного управління та адміністрування : збірник навч. кейсів для професійної підготовки та підвищення кваліфікації фахівців за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» / авт. кол. Н. Алюшина, Ж. Кравченко, І. Грищенко, Н. Наулік, Я. Турунен, С. Хаджирадєва (заг. ред.) та ін. Київ, Українська школа управління, 2022. 160 с.

18. Проектний менеджмент у публічному управлінні : підручник / кол. авт. ; за наук. ред. Ю. П. Шарова. Київ : НАДУ, 2017. 344 с.

19. Публічне управління : термінол. слов. / уклад. : В. С. Куйбіда, О. М. Петроє та ін.; за заг. ред. В. С. Куйбіди. Київ : НАДУ, 2019. 224 с.

20. Публічне управління та адміністрування. Словник термінів / А. В. Хрідочкін, М. Ю. Віхляєв ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. П. В. Макушева. Одеса : Гельветика, 2021. 603 с.

21. Публічне управління та адміністрування : посіб. для підгот. до єдиного держ. кваліфікац. іспиту за спец. 281 «Публічне управління та адміністрування» на другому (магістерському) рівні вищ. освіти / уклад. І. О. Банєва та ін. ; за ред. проф. В. С. Шебаніна. Миколаїв : МНАУ, 2021. 170 с.

22. Публічне адміністрування : навч. посіб. / А. С. Даниленко та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф., академіка НААН України А. С. Даниленка, д-ра екон. наук, проф. П. І. Юхименка, д-ра екон. наук, доц. Т. В. Сокольської. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 288 с.

23. Ткачук В., Негода Ю. (2023). Державне регулювання ринку продукції равликівництва: інституційні передумови, глобальні виклики та пріоритети удосконалення. *Економіка та суспільство*, (57). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-53>

24. Ткачук В.А., Негода Ю.В., Олійник Л.А. Державне регулювання розвитку рибного господарства в умовах надзвичайних та продовольчих викликів: пріоритети та фінансово-економічні методи. *Агросвіт*. 2023. № 18. С. 19–26 DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.18.19>

25. Управлінські інновації: соціально-економічний аспект : монографія / авт. кол. : В. С. Куйбіда, О. М. Петроє, Л. І. Федулова, І. М. Грищенко [та ін.] ; за ред. В. С. Куйбіди. Київ : НАДУ, 2019. 304 с.

26. Dergach A. ORGANIZATIONAL SUPPORT OF STATE MANAGEMENT OF INVESTMENT PROJECTS. *Біоекономіка і аграрний бізнес*. 2022. №13(2). С.17-27. DOI: [http://dx.doi.org/10.31548/bioeconomy13\(2\).2022.17-27](http://dx.doi.org/10.31548/bioeconomy13(2).2022.17-27)

27. Oksana Hamova, Anna Dergach, Oksana Pikulyk, Irina Zolotykh, Kateryna Diachenko. Methods of regulating migration processes in EU countries. *International Journal of Computer Science and Network Security*, VOL.21 No.3, March 2021 pp. 257-265. DOI: [10.22937/IJCSNS.2021.21.3.34](https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2021.21.3.34) (WEB OF SCIENCES)

28. Kniazieva, Tetiana V., Kazanska, Olena O., Orochovska, Lyudmila A., Tsymbalenko, Yana Yu. and Dergach, Anna V.. "Analysis of the Impact of Digitalization on the Quality and Availability of Public Services in Ukraine – A Comparative Approach with Insights from Estonia" *Statistics, Politics and Policy*, 2023. <https://doi.org/10.1515/spp-2023-0012> (SCOPUS)

Законодавчі джерела

29. Деякі питання реформування державного управління України: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 лип. 2021 р. №831-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-%D1%80#Text>

30. Звіти про виконання Стратегії реформування системи управління державними фінансами України на 2022-2025 роки. Міністерство фінансів України: офіційний веб-сайт. URL : <https://mof.gov.ua/uk/zvit>

31. Конституція України: нормативно-правовий акт України, прийнятий на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

32. Концепція забезпечення національної системи стійкості : Указ Президента України від 27 вер. 2021 р. №479/2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/479/2021#n11>

33. Митний кодекс України: від 13 бер. 2012 р. №4495-VI. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

34. Про державну службу : Закон України від 10 груд. 2015 р. №889-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>

35. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11 вер. 2003 р. №1160-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text>

36. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жов. 2014 р. №1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

37. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 05 сер.2020 р. №695. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#n11>

38. Про затвердження Кодифікатора адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад: Наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 26.11.2020 №290. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0290914-20#Text>

39. Про затвердження Положення про Реєстр осіб, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархів), порядок його формування і ведення: Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 чер. 2022 р. №459/2022 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0012525-22#Text>

40. Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 лип. 2007 р. №950. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-%D0%BF#Text>
41. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 №794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
42. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 04 квіт.1995 №116/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%E2%F0#Text>
43. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09 квіт. 1999 р. №586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
44. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 трав.1997 №280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
45. Про національну безпеку України : Закон України від 21 чер. 2018 р. №2469-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
46. Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року : Указ Президента України від 12 бер. 2021 р. №94/2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text>
47. Про Національну програму інформатизації: Закон України №2807-IX від 01 груд. 2022 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text>
48. Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки: Указ Президента України від 07 вер. 2021 р. №487/2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text>
49. Про Національну стратегію у сфері прав людини : Указ Президента України від 24 бер. 2021 р. №119/2021 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119/2021#Text>
50. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності : Закон України №2834-IX від 13 груд. 2022 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>
51. Про органи самоорганізації населення : Закон України від 11 лип. 2001 р. №2625-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#Text>
52. Про соціальні послуги : Закон України №2671-VIII від 17 січ. 2019 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
53. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16 вер. 2014 р. №1678-VII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#Text>
54. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10 лют. 2010 р. №1861-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>
55. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 14 вер. 2020 р. №392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>

56. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про затвердження Положення про Реєстр осіб, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархів), порядок його формування і ведення»: Указ Президента України від 29 чер. 2022 р. №459/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4592022-43085>

57. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07 чер. 2001 р. № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>

58. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 1 бер. 2011 р. №3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>

59. Стратегія реформування державного управління України на 2022-2025 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 лип. 2021 р. №831-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-%D1%80#n9>

60. Стратегія реформування державного управління України на 2022-2025 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 лип. 2021 р. №831-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-%D1%80#Text>

61. Стратегія воєнної безпеки України : Указ Президента України від 25 бер. 2021 р. №121/2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#n15>

62. Цивільний кодекс України: від 16 січ. 2003 р. №435-IV. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

63. Цілі сталого розвитку у дії. UNDP: офіційний сайт. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/tsili-staloho-rozvytku>